

GESTERKT IN HET GELOOF

door

THEODORUS AVINCK

THEODORUS AVINCK

Theodorus Avinck werd in 1740 geboren te Amsterdam. Hij was de zoon van Theodorus Avinck en Johanna de Kraly. In 1765 trouwde hij met Petronella du Pré en ging in De Bilt wonen. Hij is daar een aantal jaren ouderling geweest.

In 1777 verhuisde het echtpaar naar Utrecht. Ook hier diende hij de gemeente als ouderling. Hij ging voor in de onderlinge bijeenkomsten, die op gewone wekdagen, met goedvinden van de kerkenraad, werden gehouden. Als oefenaar sprak hij dan een stichtelijk woord over een tekst of een bijbels onderwerp. In dat kader mag hij in één adem worden genoemd met ouderlingen zoals Lambertus Myseras en Justus Vermeer.

In 1780 werd zijn vrouw van hem weggenomen. Enige tijd later is hij hertrouwd, maar dit huwelijk duurde niet lang. Hij overleed na een kort ziekbed op 14 januari 1782.

Zijn verhandelingen werden zeer gewaardeerd door zijn vrienden. Op hun aandringen werden ze uitgegeven in totaal drie bundels, resp. in de jaren 1779, 1780 en 1787.

Deze verhandelingen werden in 1843 herdrukt en uitgegeven in twee delen: "Bundel van Praktikale Verhandelingen over eenige Schriftuurteksten" door Theodorus Avinck, Th Z.

De 'verhandeling' die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands uit de genoemde herdruk.

N.B. Vanwege de lengte van de preek telt deze uitgave als nr. 463-464, voor de maanden april en mei 2010.

-.-.-.-.-

GESTERKT IN HET GELOOF

door

THEODORUS AVINCK

“En hij heeft aan de belofenis Gods niet getwijfeld door ongeloof; maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer.

Romeinen 4:20

Al de gelovigen ontvangen ongetwijfeld hetzelfde dierbare geloof; zij allen hebben in dit opzicht één hart en één weg. Het geloof van hen allen komt volkomen overeen, doordat het dezelfde Werkmeester heeft, want het is dezelfde God Die dat geloof in allen werkt. Ook in zijn aard en karakter, want het is één geloof, niet alleen voorwerpelijk, maar ook onderwerpelijk bezien. En ten slotte, ook in zijn heilzame vruchten en gevolgen, want het verenigt de ziel van allen met Christus, en maakt ieder van hen deelgenoot van al de weldaden in Christus.

Maar het is tegelijk niet minder waar, dat dit geloof in zijn functioneren sterk verschilt in grootte en kracht. Wij lezen daarom in Romeinen 12:3 over de voor ieder verschillende ‘mate des geloofs’. Er zijn kinderen, jongelingen, mannen en vaders in Christus, 1 Johannes 2:12-13. Er zijn kleingelovigen, Mattheüs 14:31. Er zijn zwakgelovigen, Romeinen 14:1. Maar er zijn ook sterkgelovigen, van wie hun grote geloof geroemd wordt, zoals bijvoorbeeld dat van de hoofdman en van de Kananese vrouw in het Evangelie.

Dit onderscheid tussen een zwak en sterk geloof is niet gegrond op het geloofsvermogen, dat in de levendmaking wordt ingestort. Het is zelfs ook niet gebaseerd op de werkzaamheden van het geloof als zodanig, want het geloof kan niet zo zwak zijn, of het heeft zijn sterkte; het kan ook niet zo sterk zijn, of het heeft zijn zwakheden en onvolkomenheid. Maar als we van een zwak en sterk geloof spreken, doen we dat in een vergelijkende zin, in zoverre namelijk als het geloof van de één sterker of zwakker is dan het geloof van een ander.

Dit is een verscheidenheid waarin Gods wijsheid en goedheid bijzonder uitblinken, omdat deze niet alleen de schoonheid van het geestelijke huisgezin bevordert, maar ook heel nuttig en heilzaam is voor de leden ten opzichte van elkaar. Ik zou dat gemakkelijk met concrete voorbeelden kunnen aantonen, maar de tijd en het doel dat we thans hebben, roepen ons nu tot andere zaken. Ik wil er alleen dit nog aan toevoegen, dat hoe nuttig die verscheidenheid ook mag zijn, het toch de plicht van elke gelovige is te staan naar groei en vooruitgang van het geloof om in genade en kennis toe te nemen. Hoe groter het geloof, hoe sterker het is, en dan is men des te méér in staat om Gods eer en zijn eigen zaligheid te bevorderen. En dat is nu het onderwerp dat ons in dit avonduur zal bezighouden.

De meesten van u weten dat ik mijn tekstwoorden nu voor de derde maal aan u heb voorgelezen. Bij de eerste gelegenheid heb ik ze in hun verband en bedoeling uitgelegd en daaruit twee lessen getrokken. De eerste was: niets is zo godonterend en zielverdervend als het ongeloof, want daardoor twijfelt men aan Gods beloften. Dit was het onderwerp van onze laatst gehouden verhandeling. Nu sta ik gereed om de tweede les met u te overdenken. Ze is deze: het is het sterke geloof, dat aan God de meeste eer geeft, omdat het – uitstijgend boven het zwakke geloof – God méér in Zijn deugden en volmaaktheden erkent en de gelovige tot Zijn lof bekwaam maakt.

Dit is een waarheid die heel gemakkelijk uit de voorgelezen woorden afgeleid kan worden. Want toen Abraham gesterkt werd in het geloof, gaf hij God de eer! Dit is tegelijk een waar-

heid die van het grootste belang is en waarvan een nadere overdenking onder de medewerking van de Geest voor ons heel nuttig kan zijn, omdat wij daardoor gelegenheid ontvangen om niet alleen het zwakke en sterke geloof te beschouwen in hun verschillende werkzaamheden, maar ook het voordeel van dit laatste boven het eerste vast te stellen. Daardoor worden we opgewekt om ons in te zetten voor een vermeerdering en groei van het geloof.

Moge de Heere tot dit doel en andere gewenste doelen met Zijn genade, gunst en zegen in het midden van ons tegenwoordig zijn!

Laten we onze aandacht richten op de drie volgende punten:

1. Wat het zwakke geloof is.
2. Waarin het sterke geloof bestaat.
3. Welk voordeel het sterke geloof heeft boven het zwakke, en hoe God daardoor het meest verheerlijkt wordt.

1.

Wat het eerste punt betreft, zal ik aanwijzen waarin de zwakte van het geloof bestaat, wat daarvan de oorzaken zijn en hoe dit geloof, hoe zwak ook, toch een waar en echt geloof is.

1a. Waarin bestaat dan de zwakte van het geloof? Deze zwakte komt aan het licht door weinig ware, evangelische kennis, door een aarzelende toestemming en vooral door een geringe mate van toe-eigenend vertrouwen. Hoewel in het zwakke geloof al deze aspecten van het ware geloof gevonden worden, toch is het in de praktijk niet zelden zo zwak dat men het nauwelijks bespeuren kan. Hier komt bij dat, naarmate het geloof zwak is, het ongeloof daarentegen sterker is en meer opspeelt. Er is dan zoveel vermenging van geloof en ongeloof in de zwakgelovige, dat hij door het laatste dikwijls helemaal overheerst wordt.

Maar laten wij nu vooral nagaan hoe het zwakke geloof, door de geloofsdaden waarin het zich uit, aan het licht komt in die zaken waarin het met veel ongeloof vermengd is.

Een zwakgelovige heeft allereerst weinig licht en inzicht in de voorwerpen van het geloof. Er is veel duisterheid en onkunde bij hem over het dierbare Evangelie en over wat het bevat. Het geloofslicht dat in de ziel is, wordt zó beneveld door wolken van blindheid, vooroordelen, wanbegrip, aanvallen van de satan en ongeloof, dat zo iemand de vrijheid, de ruimte, de onbegrenstheid en het welmenende van de belofte niet zó kan inzien als ze werkelijk zijn. Er ligt vaak een soort bedekking op het Evangelie, of laat ik liever zeggen: op de ziel. Dat is de reden dat zo iemand alleen maar heel duistere begrippen heeft van God, van zichzelf, van Christus en van de beloften. Ja, de zaken die geloofd moeten worden, kunnen zó ver weg zijn dat de ziel daarvan alleen maar heel verwarde denkbeelden kan vormen. Deze verblinding en onkunde kunnen soms zelfs zó ver gaan, dat de ziel helemaal overhoop raakt en niet weet wat ze doet en hoe ze moet handelen. Hoe ver deze blindheid en onkunde kunnen gaan, terwijl er toch werkelijk geloof in het hart is, kan echter niet aangegeven worden. Maar dit is zeker dat het behoorlijk ver kan gaan, zoals te zien is bij de discipelen van de Heere Jezus, die toch echte gelovigen waren.

Het gevolg van deze verblinding is, dat zulke mensen ook zwak zijn in het aanvaarden van Gods getuigenis. Zij worden steeds opnieuw door onzekerheid en twijfel heen en weer geslingerd, en weten niet wat ze geloven of toestemmen moeten. Deze twijfel is te verklaren uit het belang van de zaak, uit hun eigen onwaardigheid en uit het voor hen onwaarschijnlijke dat de beloften vervuld zullen worden. Deze onzekerheid verhindert de ziel om de beloften gelovig toe te stemmen, zodat de bestraffing van de Heiland ook voor zo'n zwakke in het geloof geldt, toen Hij zei: Gij kleingelovige, waarom hebt gij gewankeld? (Mattheüs 14:31).

In het bijzonder komt de zwakheid van het geloof tot uiting als het toe-eigenend vertrouwen in het geding is. Er zijn tijden dat de onbegrenstheid en welmenendheid van de beloften met

zoveel licht in de ziel schijnen, dat ze die wel moet geloven; dan moet ze die omhelzen en aannemen. Maar weldra komen er zoveel bedenkingen tegenop, dat deze mens tegengehouden wordt om gelovig en vrijmoedig gebruik te maken van de beloften. Maar als de ziel enige gevoelige genade mag genieten, en enige opgewektheid, levendigheid en ruimte in het hart ervaart, dan kan ze wel eens met de belofte werken. Als de ziel met Thomas mag tasten en voelen, dan zegt ze nog wel eens: Mijn Heere, en mijn God! Maar zodra dit voorbij is, komen er direct allerlei bedenkingen op; dan komen er redeneringen vol wantrouwen en begint het ongeloof op te spelen. Dan gaat zo iemand moedeloos bij de pakken neerzitten en is hij niet zelden moedelozer dan tevoren. In plaats dat hij bouwt op Gods Woord en Zijn belofte, zoekt hij zijn grond in zijn gevoel, zijn ondervinding en zijn geestelijk genieten. Het zou heel wat beter zijn als hij dit eens overdacht:

*Het levendig gevoel, dat wijkt terstond.
't Geloof dat heeft veel vaster grond.
Het bouwt op 't Woord van God, de Amen,
Die 't geen Hij eens gesproken heeft,
Voorzeker aan de ziele geeft.
O, dat zal nimmermeer beschamen,
Omdat, terwijl 't gevoel weer overgaat,
Die grond altijd onwrikbaar staat.*

Een zwakgelovige is steeds aan allerlei aarzelingen onderworpen. Het gaat met hem zoals het met een zwak persoon in het natuurlijke leven gaat. Er is heel wat voor nodig om iemand die sterk is en stevig op zijn benen staat, op de grond te krijgen; maar een zwak mens kan men met een vinger omver stoten. Zo is het ook met een zwakgelovige; al heel spoedig ligt hij op de grond. Komt er bijvoorbeeld een windvlaag voorbij van een nieuwe leer, waardoor het Evangelie verdonkerd wordt, dan ligt hij al gauw omver. Als hij een wettisch voorstel hoort dat het Evangelie bedekt, dan wordt hij heen en weer geslingerd en is hij er steeds voor open om met de onzinnige Galatiërs af te wijken van de eenvoudigheid die in Christus is. Paulus beschrijft deze houding als een eigenschap van kinderen, die als een vloed bewogen en omgevoerd worden met alle wind van leer, Efeze 4:14. Als een zwakgelovige het een of andere wettische voorschrift hoort, dan wordt hij direct als een riet heen en weer geschud; een enkel woord werpt hem soms al helemaal op de grond. Hier blijft het niet bij, want soms heeft hij enige vrijmoedigheid om de belofte aan te grijpen en te omhelzen, maar als hij daarbij niet direct de ruimte in het hart ontvangt en die mate van vrede, troost en blijdschap zoals hij die zich voorstelt, dan krijgen het wantrouwen en de twijfel weer spoedig de overhand bij hem. Hij denkt dat hij méér vruchten van het geloof zou moeten hebben, vooral als het om de heiligmaking gaat. Maar hij blijft ondertussen dezelfde, ja, hij beeldt zich in nog erger achterop te raken. Hij wordt daardoor opnieuw onder de voet gelopen en denkt: het is niet goed met mij. Hij zegt dan:

*Hoewel ik menigwerf tot Jezus scheen te komen,
Ik ben dezelfde slechtaard nog.
En zou ik dan voor 't eind van 't nare zelfbedrog
En 't ingebeelde werk niet schromen?
Mijn hart blijft even traag, afkerig, vuil en boos,
En hoe ik 't ook bederf, het blijft indrukkeloos.*

Het kan ook voorkomen dat een zwakgelovige wel eens wat vertrouwen heeft voor wat zijn geestelijke belangen betreft, maar dat hij toch de uitwendige zaken die hem bezighouden niet

aan de Heere durft toe te vertrouwen. Daarover is hij steeds vol vrees en angst. Zo'n klein geloof wordt door de Heiland bestraft, zoals Mattheüs 6:30-31 en 16:8 laten zien. Toen Zijn discipelen bezorgd waren omdat zij geen brood hadden, zei Hij: Wat overlegt gij bij uzelf, gij kleingelovigen, dat gij geen broden meegenomen hebt?

Ten slotte is het zwakke geloof een bedeesd geloof; het durft niet vrijmoedig te zijn als er gesproken moet worden. Toen David geloofde, sprak hij (Psalm 116:10). Zo zegt ook Paulus van zichzelf en zijn medegelovigen in 2 Korinthe 4: Daar wij nu dezelfde Geest des geloofs hebben, (...) zo geloven wij ook, daarom spreken wij ook (vs.13). Maar het kleingeloof durft niet te spreken. Dat durft niet tot God te spreken. Het 'Abba, Vader!' durft het niet te uiten. God zijn Vader te noemen, zou al te groot zijn. Zo'n 'hoge' taal, zegt het ongelooft, durf ik niet gebruiken. Ach, zo zegt het:

*Kom ik tot Zijn troon te treden,
Om uit te storten mijn gebeden,
Straks plaagt het ongelooft mij ras.
Ik durf God niet mijn Vader noemen,
Noch pleiten op het vreeverbond,
Dat zo onwrikbaar is gegrond,
Of mij met vreugd' in Hem beroemen.
Het ongelooft maakt mij de geest,
Gedurig naar en zeer bevreesd.*

Het zwakke geloof durft ook niet tot mensen te spreken. Het is al te benauwd en mist de vrijmoedigheid, uit vrees dat men teveel zou zeggen. Anderen zouden wel eens te groot van hem kunnen denken. Dat zwakke geloof durft daarom niet voor de dag te komen, tot roem van vrije genade. Tot zover enkele voorbeelden waaraan de zwakheid van het geloof te herkennen is.

1b. Ik ga nu verder om de oorzaken van dit zwakke geloof te overdenken.

Om hierin nauwgezet te werk te gaan, maak ik onderscheid tussen de min of meer gewone en natuurlijke zwakte van het geloof en de zwakte die meer door allerlei omstandigheden wordt veroorzaakt. Zoals het immers met het lichamelijke leven is, zo is het ook gesteld met het geestelijke leven. De zwakte van een pas geboren kind is heel gewoon. Men zou het bijzonder vreemd vinden, als een kind niet langzamerhand in sterkte toenam. Maar de zwakte van een volwassen mens wordt door allerlei omstandigheden beïnvloed; die ontstaat dan vaak door willekeurige oorzaken als ziekte, pijn, neerslachtigheid of vermindering van levenskracht. Daarom is deze zwakte van een andere en ernstiger aard dan die welke men bij jonge kinderen vaststelt. Zo is het ook in het geestelijke leven. Er is een natuurlijke zwakte bij pas beginnende christenen, de nieuwgeboren kinderkens zoals Petrus hen noemt (1 Petrus 2:2). Deze zwakte kan worden verklaard uit het feit dat zij dat sterke geloof nog niet door genade en praktijk der godzaligheid hebben verkregen zoals meer gevorderde christenen. Zij moeten eerst nog meer geworteld en opgebouwd worden in Christus en bevestigd in het geloof om tot de sterkte en onwrikbaarheid van mannen en vaders in Christus te komen.

Nu kan men tegenwerpen dat menig jong christen op weg gaat, moedig en rustig voortgaat en met veel ijver en moed door alles heen dringt, waar oudere christenen zelfs voor blijven staan. Ja, als men zich die vroegere tijd herinnert, moet menig oud christen klagen dat hij toen veel méér verrichten kon dan nu.

Deze tegenwerping moet u echter niet maken, want ze heeft geen waarde, omdat die eerste ijver en kracht niet zozeer ontstaan uit de sterkte en vastheid van het geloof, maar door bijzondere invloeden van Gods Geest. De ontfermende Leidsman van Zijn volk wil de lammeren

in Zijn armen vergaderen en in Zijn schoot dragen, Jesaja 40:11. Hij wil op tere wijze Zijn invloed op hen uitoefenen, hen liefelijk ondersteunen en hen trekken met touwen van liefde, Hosea 11:4. Maar al spoedig blijkt dat hun geloof niet zo sterk is. Zodra de Heere Zijn weg verandert om hen met Efraïm te leren gaan en hen van het gemoedelijke leven met zijn gevoelens en ervaringen brengt tot het leven uit het geloof op de beloften, blijkt het al dat hun geloof zwak, ja heel zwak is. Zij beginnen al spoedig wantrouwend en moedeloos te worden; niet zelden verdenken zij alles wat ze ondervonden hadden. Dan zien zulke jonge christenen pas hoe groot hun blindheid, ongeloof en inwonende verdorvenheid zijn; en tegelijk hoe weinig genade en geloof bij hen te vinden is. Wat blijkt het dat zij steeds ondersteunende genade nodig hebben! Ja, zij zouden nooit zo goed de grote zwakte van hun geloof leren kennen, als de Heere in Zijn wijze en heilige leiding deze weg niet met hen hield.

Wat nu het zwakke geloof van bevestigde christenen betreft, dit wordt evenals lichamelijke zwakte veroorzaakt door ziekten, neerslachtigheid en vermindering van levenskracht. In het natuurlijke leven is de ene mens gezonder en sterker dan de andere. De één weet minder wat zwakte is dan een ander die dán eens gezond en sterk is en dán weer ziek en zwak. Weer een ander is altijd zwak, doordat men tobt met een ziekelijk lichaam dat pijn veroorzaakt. Maar ook zelfs de sterkste mens heeft altijd zijn zwakheden, en zó is het nu ook in het geestelijke leven. Er zijn mensen die meestal gesterkt in het geloof en daardoor bemoedigd hun weg mogen gaan; bij anderen is er een gedurige afwisseling, en weer anderen zijn altijd neerslachtig en leven steeds met een zwak geloof. Men kan echter nog zo'n sterke gelovige zijn, maar ook hij heeft zijn zwakke tijden.

De oorzaken van deze zwakheden die zich in iemands leven voordoen, kan men tot de volgende terugbrengen.

Als eerste van deze oorzaken mag men Gods wijs, heilig en vrijmachtig bestuur noemen. Hij schenkt Zijn genade zo ruim als het Hem behaagt. Zonder deze genade waarmee God hen bedeeft en waardoor Hij als het ware meewerkt, kan niemand werkzaam zijn in de ontvanke-lijkheid van zijn geloof. In het schenken van Zijn genade handelt God niet alleen naar Zijn vrijmacht, maar ook met de hoogste wijsheid. Dit geldt zowel ten aanzien van het gehele lichaam van de gelovigen in het algemeen, dus van de Kerk, als van elk lid in het bijzonder. Wat het gehele lichaam betreft, wordt er door deze verschillende standen in het geloof een nuttige verscheidenheid van leden verkregen. Daardoor hebben zij elkaar nodig en kunnen zij dus ook tot nut en voordeel van elkaar zijn, om zo de gemeenschap der heiligen te bevorderen.

Nu, zo wijs is deze goddelijke handelwijze ook ten opzichte van elk lid afzonderlijk. Want daardoor leert de ziel de volstreekte noodzaak inzien dat God met Zijn genade steeds opnieuw in het hart komt. Ze ziet dat ze niet daadwerkelijk geloven kan als God haar niet met Zijn genade bedeeft. De mens leert daardoor af te zien van alle verdienstelijkheid van het geloof, dat immers zo gebrekkig is en onderworpen aan zoveel omstandigheden. Hij leert daardoor te leven als een arme, onmachtige en doodschuldige zondaar in zichzelf, in afhankelijkheid van en met uitzien naar Gods genade. Overigens zwijg ik er nu over dat God in Zijn heiligheid en rechtvaardigheid daardoor ook, hoewel op een vaderlijke wijze, Zijn tucht uitoefent en het misbruik of verzuim van de genade in Zijn kinderen bezoekt door die in te trekken.

Een tweede oorzaak is het weinig beoefenen van de genade van het geloof. Het is toch immers zo dat alle krachten afnemen bij gebrek aan oefening. In het bijzonder is dit waar wat het geloof betreft. Het is als een wortel die alleen verder kan groeien als hij voedsel en levenssappen naar zich toe trekt. Hoe meer men daarom het geloof oefent, hoe sterker het geloof ook zal worden.

Dan is er nog een derde oorzaak, namelijk het verkeerde gebruik van de door God ingestelde genademiddelen, die tot onderhouding en versterking van het geloof dienen. Als men om wat voor reden dan ook – dat doet verder niet terzake – nalatig is in het gebruik van de genademiddelen, het Woord en de sacramenten, dan berooft men zich van het nodige zielenvoedsel. Het leven uit het geloof moet dan wel verzwakt worden.

Dat is ook zo als men die genademiddelen niet op de juiste wijze gebruikt en aanwendt. Als men daar geesteloos en ongelovig onder zit, zonder dat het hart erbij betrokken is, kan men er geen voedsel uit ontvangen. Dat geldt eveneens als men teveel op de middelen ziet, juist alsof die de genade zélf konden geven. Als men dan met het gedane werk tevreden is en in de middelen eindigt, kan het toch niet anders zijn of het geloof moet gaan kwijnen in plaats dat het versterkt wordt.

Daarenboven dienen – onder Gods toelating – ook de listen, verzoeking en aanvallen van de satan aanzienlijk tot verzwakking van het geloof. Er is immers niets waartegen de aartsvijand zozeer gekant is als tegen het geloof. Toen hij Petrus trachtte te ziften als de tarwe, had hij het vooral op zijn geloof gemunt, zoals blijkt uit het gebed van Jezus voor hem, dat zijn geloof niet zou ophouden. Geen wonder, het geloof is de wortel van alle genade en daardoor het belangrijkste. Als de vijand dit geloof dus kan verzwakken, weet hij dat het geestelijke leven beslist zal gaan kwijnen.

Ook het woelen van de inwonende zonde leidt in ernstige mate tot verzwakking van het geloof. Dat geldt vooral voor het woelen van die zonde die ons het meest vertrouwd is en die ons zo gemakkelijk in beslag neemt, namelijk het ongelooft. Er blijft immers in de beste van Gods kinderen nog een niet-vernieuwd deel over. Er is in hem zowel vlees als geest. Zoals het geloof het ontvankelijke begin is van het geestelijke leven, zo is ook het ongelooft het ontvankelijke begin van alle verdorvenheid. Als het vlees in de strijd tegen de geest dan ook nieuwe kracht ontvangt en daardoor meer kracht uitoefent, moet het geloof beslist verzwakken.

Ook de verleidingen van de wereld tellen mee bij de oorzaken van de verzwakking van het geloof. Als iemand zich teveel overgeeft aan wereldse zorgen en beslommingen of als hij gelijkvormig wordt aan de wereld, dan kan het niet anders of zijn geloof moet bezwijken.

Maar toch, hoe zwak dit geloof ook mag zijn, het is in zijn wezen en natuur niet onderscheiden van het sterke geloof. De mate van het geloof en de hierboven genoemde zaken veranderen het wezen van de zaak immers niet. Het kleinste klompje goud kan met veel onzuiverheden vermengd zijn, maar het is net zo goed goud en van hetzelfde gehalte als een hele staaf van dat metaal, dat al gelouterd is. Zo is het ook met het geloof. De vader van het kind die over zijn kleine geloof vele tranen stortte, had hetzelfde geloof dat de hoofdman over honderd had, wiens grote geloof door de Heiland geroemd werd. Bij de laatste was wel meer licht en kracht van het geloof; er was ook meer overgave, ootmoed, lijdzaamheid en vertrouwen. Bij de eerste was meer duisternis, twijfel, strijd, zwakheid, onrust en droefheid. Toch was wat het wezen van de zaak betreft, in beiden hetzelfde geloof.

1c. Dat dit zwakke geloof zeker een echt geloof en dit kleine vonkje van genade ware genade is, blijkt duidelijk genoeg uit het volgende.

De zwakgelovige heeft zich in zijn slechtheid, zondigheid, verdoemelijkheid en onvermogen leren kennen en heeft moeten erkennen dat hij zo was, zodat hij wanhoopte aan eigen verdiensten en kracht om door zichzelf behouden te worden.

Zo iemand, hoe zwakgelovig hij ook is, keurt de weg van verlossing zoals die in het Evangelie geopenbaard is, van harte goed en wil door geen andere weg behouden en gezaligd worden.

Dit wekt hoogachting voor Jezus en doet het hart in een werkelijke begeerte naar Hem uitgaan. Het is dan:

'Heere, wat zou U mij willen geven?'
Geef mij Jezus, of ik sterf.
Buiten Jezus is geen leven,
Maar een eeuwig zielverderf.

Zo'n kleingelovige zucht en klaagt over zijn ongelooft, en roept vele malen uit de diepte tot de Heere, net als de vader van het kind in het Evangelie: Ik geloof, Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp! (Markus 9:24).

De zwakgelovige moet erkennen dat er veel godloochening, vijandschap, ongelooft, trots, wereldgezindheid en zondige begeerlijkheden in zijn ziel zijn. Daardoor denkt hij niet zelden dat het onmogelijk is, dat zoiets met ware genade kan bestaan. Maar toch... toch kan hij niet ontkennen dat hij tot de zuchters behoort die klagen: Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen? Het is dan eens: Ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg! Dan weer: Schep in mij een rein hart, o God! Ook zal zo iemand niet kunnen of durven ontkennen, dat hij zijn zaligheid groot acht. O, mocht hij de Heere eens vrij en blij dienen!

Al wat hierboven genoemd is laat blijken dat er leven in de ziel is. Hoe zwak en klein dat geloof ook zijn mag, het is toch het geloof van Gods uitverkorenen:

Al is 't geloof dan niet zo sterk
Om zuiver op Gods Woord te bouwen,
En in het duister te vertrouwen;
't Is echter ook Gods handenwerk,
't Geen God ook nooit zal laten varen.
't Ontbreekt Hem aan geen macht of trouw,
Zijn liefde kent geen naberouw;
Hij zal het door Zijn kracht bewaren.
Hoe zwak het is gelijk een riet,
Al is 't gekrookt, God breekt het niet.

2.

Maar het wordt tijd, dat wij verdergaan om onze tweede gedachte te overwegen, namelijk waarin het sterke geloof bestaat. Om er niet teveel bij te halen of al te zeer in bijzonderheden af te dalen, beperk ik me tot alleen de drie bekende geloofsdaden: kennis, toestemming en vertrouwen.

De grotere kracht van het geloof komt allereerst tot uiting in een levendiger, uitgebreider en duidelijker geloofskennis van verschillende zaken.

Iemand die sterker is in het geloof, kent zichzelf meer en meer in zijn ellende. Hij ziet duidelijk, levendig en met meer onderscheid in, hoe arm, zondig en diepschuldig hij is buiten Christus. Hij ziet zichzelf als steeds slechter, en gaat inzien dat er in zijn beste daden en uitingen heel veel is dat walgelijk, onrein, verfoeilijk en verkeerd is. Daarom stemt hij gaarne in met wat de Kerk belijdt: Wij allen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed (Jesaja 64:6). Hij zegt ook met Paulus Romeinen 7:18 na: Want ik weet, dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont. Inderdaad, hoe méér iemand vordert in ware zelfkennis, hoe méér het blijkt dat zijn geloof in kracht toeneemt. Zo iemand ziet ook in met meer onderscheid en dieper, hoe en waarin hij geheel verdoemelijk voor God is. Hij ziet dat zijn plichten, zelfs zijn beste daden, zijn meest oprechte werkzaamheden en gestalten, ja de genade zelf – voor zover hij die beoefent en met zijn zonden bezoedelt – hem schuldig stellen en daarom ook verdoemelijk maken. Terecht zegt de godvruchtige Owen ergens: 'De genade die we ontvangen is als schoon water, dat door een vuile goot loopt.' Hij heeft ook een helder

begrip van zijn dodelijke en totale onmacht. Deze leert hij hoe langer hoe meer bevindelijk kennen. Het is er v er vandaan, dat hij met Petrus nog grote voornemens heeft die hij in eigen kracht zou kunnen volbrengen. Maar hij ervaart dat hij in al zijn pogingen en bedoelingen veel afhankelijker is van de voortdurende invloeden en werkingen van de Geest. Hij kan en wil zonder Jezus niets doen, maar door Christus, Die hem kracht geeft, vermag hij alles. Een sterkgelovige neemt in het bijzonder ook toe in de kennis van Christus. Hij ziet veel vollediger, wie en wat de gezegende Jezus is voor arme zondaren. Hij ziet met meer onderscheid wat er allemaal is in de volheid van Christus tegenover elke uiting van zijn eigen gebrek, zijn leegheid en zijn armoede in het bijzonder. Hij ontdekt voortdurend meer en meer begeerlijkheid en dierbaarheid in Christus. Hij heeft een meer overtuigende kennis van Jezus' trouw, bereidwilligheid en onbegrensde zondaarsliefde.

Verder beschouwt hij God de Vader meer en meer als de Bron en Fontein van alle zaligheid. Hij leert Hem meer en meer kennen in Zijn vaderlijke liefde, grootheid, trouw en waarheid. Hij krijgt helderder denkbeelden van Wet en Evangelie, en in welke betrekking hij tot beide staat. Hij ziet de Wet duidelijk in haar geestelijkheid en uitgebreidheid, en leert haar meer te gebruiken zoals het behoort. Hij ziet met overtuiging in dat de Wet als Wet van het werkverbond in haar eisende, hem aandrijvende, vloekende, bedreigende en verdoemende kracht op hem geen betrekking meer heeft. Hij weet dat hij door de Wet gestorven is, opdat hij God vrij en blij mag dienen. Hij weet dat hij in deze zin niet meer onder de Wet is en daarom zegt hij:

*'t Is Jezus mijn Borg,
Die de eisen vervult,
Verlichter der zorg,
Verzoener der schuld.*

Evenwel eerbiedigt hij de Wet als een regel van dankbaarheid, en hij rekt het tot zijn zaligheid als die Wet meer en meer in zijn hart ingeschreven mag worden, opdat hij die in zijn levenswandel mag laten blijken.

Ook het Evangelie gaat hij duidelijker en nauwkeuriger begrijpen; hij leert de onbegrensdeheid, de ruimte, de vrijheid en het welmenende van de beloften beter begrijpen. Zijn begrip wordt zuiverder en evangelischer. Zijn kennis van Wet en Evangelie wordt ook nauwkeuriger in het onderscheiden van die twee uit en van elkaar. Hij ziet levendig in dat de minste vermenging van die twee de grootste verwarring en verbijstering veroorzaakt wat de overleggingen in zijn hart betreft. Hij leert de vrijheid van de genade meer en meer kennen in haar noodzaak en in haar belang voor zo'n arme zondaar als hij. Daarom schrikt hij ook voor alles wat de genade maar enigszins kan ontluisteren of benadelen, en dus ook voor het vermengen van Wet en Evangelie.

Dit sterke geloof blijkt ook uit de volkomen toestemming aan het goddelijke getuigenis, die met overtuiging gegeven wordt. Dit kan ook niet anders; uit de levendige en duidelijke geloofskennis aangaande de genoemde geloofswaarheden, met onderscheidingsvermogen en helderheid voorgesteld, moet wel een overwogen, rustige en krachtige toestemming volgen. Het gevoel van een sterkgelovige wordt door de zekerheid en onbetwifelde geloofwaardigheid ervan des te krachtiger versterkt; het ontworstelt zich daardoor meer aan alle twijfel en onzekerheid, en komt naar Kolossensen 2:2 meer tot de volle verzekerdheid des verstands.

Heel in het bijzonder komt de kracht van het geloof tot uiting in het toe-eigenend vertrouwen. Het vertrouwen van het sterke geloof is veel zuiverder. Het baseert zich alleen  n geheel op Gods getuigenis, met afzien van alle andere gronden in en buiten zichzelf, hoe mooi deze ook mogen schijnen. Het Woord van God all een is voor de sterke in het geloof genoeg, en op dit Woord vertrouwt hij volkomen. Dit ziet men bij de koninklijke hoveling. Toen hij het woord

van Jezus hoorde, 'Ga heen, uw zoon leeft', vestigde hij zijn geloof op dat woord van de Zaligmaker, en twijfelde geen ogenblik aan de macht, de goede wil en de trouw van de Belover. Hij geloofde het herstel van zijn kind zo zeker alsof hij die al voor ogen zag, Johannes 4:50. Het sterke geloof zegt: God heeft gesproken in Zijn heiligdom; en dat is genoeg. Bij David was het ook zo: al bezat hij het nog niet werkelijk in eigendom wat God gesproken en beloofd had, het was hem genoeg, omdat God het gezegd had. Dat deed hem van vreugde opspringen. Het was zijn roemtaal: Ik zal Sichem delen en het dal van Sukkoth zal ik afmeten, alsof hij het al in bezit had; en hij laat erop volgen: Gilead is mijn, Manasse is mijn, Psalm 108:8-9. Het sterke geloof zegt:

*Dit is de grond,
Mijn ziel, waarop gij veilig bouwen kondt,
Dit is de grond van 't eeuwig Vreêverbond.
Schoon 't al ontschiet,
Waarop het oog tot zielsbevrijding ziet,
Schoon 't al ontschiet,
Gods waarheid wankelt niet.
Dit Testament,
Waarin mijn naam door Jezus is geprent;
Dit Testament verblijdt m' in mijn ellend:
Op ieder blad
Wordt meer beloofd, dan Adam ooit bezat;
Op ieder blad bespreekt mij God Zijn schat.*

Hieruit moet ook voortvloeien, dat het sterke geloof vertrouwen oefent in een tijd van geestelijke duisternis waarin God Zijn aangezicht verbergt, en óók als Gods gunst bevindelijk genoten mag worden. Hoe ook de weg van Gods voorzienigheid mag zijn, uitwendig en inwendig gezien, al moet iemand met een sterk geloof in duisternis wandelen, al ziet hij geen licht, hij vertrouwt tóch op de Naam van de Heere en steunt op zijn God. Geen wonder, want zijn grond, die in het goddelijke getuigenis ligt, blijft dezelfde. Hij kan daarom zeggen: Wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal de HEERE mij een licht zijn, Micha 7:8. Heel juist zegt de godzalige Erskine ergens dat het sterke geloof Gods liefde leest in Gods woorden als het geen liefde kan zien in Zijn aangezicht. Het sterke geloof breekt heen door alle moedbenemende omstandigheden, van welke aard deze ook zijn. Het sterke geloof gedraagt zich evenals Jakob vorsteljk en overwint, zoals men dat ook zag bij de Kananese vrouw, van wie haar grote geloof door Jezus zo zeer geroemd wordt, Mattheüs 15:28. Ja, wat zeg ik? Het sterke geloof haalt zelfs aanmoedigen tot vertrouwen uit wegen van Gods voorzienigheid waardoor het kleine geloof juist erg in twijfel wordt gebracht en waarin het ongeloof blijken van Gods ongenoegen meent te vinden. Dat ziet men bij Manoach en zijn huisvrouw, Richteren 13:22-23. Manoachs klein geloof werd neergeworpen; zijn ongeloof zei: Wij zullen zeker sterven, omdat wij God gezien hebben. Maar het sterke geloof van zijn vrouw haalde uit diezelfde situatie een krachtige aanmoediging. Ze zei: Zo de HEERE lust had ons te doden, Hij had het brandoffer en spijsoffer van onze hand niet aangenomen, noch ons dit alles getoond, noch ons om deze tijd laten horen, zulks als dit is. Met één woord: dit vertrouwen op Gods getuigenis rust op en vertrouwt in alles voor tijd en eeuwigheid op Christus. Het geeft alles volkomen over in de handen van Jezus en zegt:

*Genade alleen is mijn behoud,
En Jezus moet alleen mijn Zaligmaker wezen.
't Is Jezus, daar mijn ziel op bouwt,*

*Aan Hem is alles toevertrouwd;
 Hij kan, Hij wil, Hij zal mij zuiv'ren en genezen.
 Ik eeuwig d' Uwe, trouwe Borg!
 Aan U beveel ik al de zorg,
 Om 't geen Gij kocht, mij toe te delen.
 Ik weet, daar ik Uw goedheid ken;
 Dat, hoe verfoeielijk ik ben,
 Het zaligen van mij U nimmer zal vervelen.*

3.

Maar het wordt tijd dat wij voortgaan om het derde punt wat nader te overwegen, en aandacht te vragen voor de voordelen die het sterke geloof heeft boven het zwakke. Daarbij moet ook benadrukt worden dat God het meest door het sterke geloof verheerlijkt wordt. Dit zal blijken als wij inzien dat het sterke geloof God het meest erkent in Zijn deugden en volmaakheden en dat een gelovige door dat geloof bekwaamer gemaakt wordt om God te verheerlijken.

Toen ik de eerste keer tot u over mijn tekstwoorden sprak, heb ik al aangetoond hoe Abraham door het geloof Gods deugden en volmaakheden erkende, in het bijzonder Zijn wijsheid, almacht, algenoegzaamheid, goedheid, waarheid en onveranderlijkheid. Ik heb toen tot in bijzonderheden aangewezen hoe hij door zijn sterke geloof God in en door die erkenning verheerlijkte; dat wil ik nu niet herhalen. Ik zal u thans alleen in algemene zin onder ogen brengen, hoe het sterke geloof die genoemde deugden van God heel wat meer erkent dan het zwakke geloof doet en doen kan. Naarmate men toch een levendiger en helderder kennis heeft van Gods heerlijkheid in het aangezicht van Christus, zullen de genoemde deugden in die mate ook méér erkend en verheerlijkt worden. Hoe meer wij onszelf in onze ellende en slechtheid leren kennen, hoe meer wij op God mogen zien in Zijn liefde tot zondaren, en op Jezus in Zijn bereidwilligheid en algenoegzame volheid, hoe meer oog wij hebben voor de vrije genade in haar gepastheid, ruimte en volstreekte vrijmacht – met des te meer kracht en helderheid zullen ons de goddelijke volmaakheden worden geopenbaard.

Werkelijk, Gods eeuwige kracht en goddelijkheid mogen al bijzonder helder blijken in het werk van schepping en voorzienigheid, maar de glans van die kracht en goddelijkheid schittert met nog véél heerlijker glorie in het gezegende werk van de verlossing. Welke schoonheden wij ook ontdekken in het rijk van de natuur, en hoeveel duidelijke bewijzen wij daarin ook vinden van een almachtige Schepper en weldadige Onderhouder, het zijn slechts flauwe trekken vergeleken met de uitnemende en heerlijke luister van goddelijke deugden, die door het oog van het geloof gezien worden in de weg van de verzoening. Als het licht van het geloof krachtig schijnt, verliest de ziel als 't ware zichzelf in verwondering, aanbidding en dankzegging; zij wenst enkel een tong te zijn. Ja, dit gezicht is het dat de hemel doet weergalmen van de halleluja's die gezaligden aanheffen. Dat doet het gelovige volk van de Heere hier al de lof van God juichend – hoewel nog maar stamelend – zingen:

*Jehova, licht en leven,
 Jehova, hoogverheven,
 Jehova, zielerust!
 O hoe oneindig heerlijk,
 Hoe schoon en hoe begeerlijk
 Zijt Gij mijn rust en lust!
 O Heere, ik sta verlegen,
 Wat lof dat ik zal geven
 Uw grote Majesteit.*

*Om enigszins met stukken
Zo iets wat uit te drukken
Van Uwe waardigheid.*

Door een meer overtuigende toestemming erkent de ziel niet minder ook Gods deugden. Naarmate men het goddelijke getuigenis erkent in de goddelijkheid, zekerheid en onfeilbaarheid daarvan, in die mate wordt God ook erkend in Zijn volmaaktheden, die ons in dat getuigenis worden geopenbaard. Wie dat getuigenis aanneemt, verzegelt dat God waarachtig is. Dat wil zeggen: hij verklaart door dat aan te nemen dat hij God erkent en houdt voor Wie Hij is.

Maar wie door een zwak geloof aarzelt in het aannemen en zich hiervan laat terughouden door allerlei bedenkingen van het ongeloof, geeft te kennen dat hij deze deugden van God niet erkent, althans niet zó als ze in God zijn. De volkomen overtuiging van de waarheid, de zekerheid van Gods getuigenis en de hartelijke instemming daarmee geven de erkenning van God in Zijn onnaspeurlijke wijsheid, onbegrensde almacht, onuitputtelijke algenoegzaamheid, onbegrensde goedheid, onfeilbare waarheid en onkreukbare trouw.

Heel in het bijzonder wordt God echter in Zijn genoemde volkomenheden erkend als we in alle rust vertrouwen op de beloften, en die met vertrouwen toe-eigenen. Daardoor verklaart men immers dat men God erkent en eerbiedigt in Zijn deugden, omdat men afziet van alles wat buiten God is, aan Zijn Woord alleen genoeg heeft, en in het duister of in het licht, in tegenspoed of voorspoed, op Zijn beloften vertrouwt en zich houdt aan Zijn Woord.

Het ongeloof daarentegen verloochent die deugden door zijn wantrouwende geredeneer. En het zwakke geloof ontsiert en ontluistert die deugden, doordat het steeds maar iets wil hebben boven en naast het Woord van God. Hoe meer men in moeilijke wegen en situaties vertrouwen in God heeft, hoe zuiverder men rust op Gods beloften, die in het Evangelie gedaan zijn, en hoe meer men voor God, voor engelen en mensen laat zien dat men God houdt voor en erkent als Degene Die Hij is. Dit was het, waardoor Abraham aan God de eer gaf.

Door dit sterke geloof wordt men ook meer bekwaam gemaakt om God te verheerlijken. Hoe sterker immers het geloof is, hoe meer vrede en blijdschap er ook in de ziel gevonden wordt. De aard van de zaak brengt dit mee. Een zwakgelovige bewandelt zijn weg in droefheid; de meeste tijd is hij moedeloos en neergebogen. Als er al eens enige vrede en blijdschap is, dan is het een vrede, die slechts op dat moment in het hart ervaren wordt, en die haar grond heeft in genietingen die men dán waarneemt. Ze is daarom van korte duur en wordt al spoedig weer afgewisseld door een sombere neerslachtigheid, terwijl de blijdschap van het geloof door een sterk geloof bestendig is. Die kortdurende blijdschap is ook meer gericht op de ontvangen weldaden, terwijl de wezenlijke blijdschap van het geloof gericht is op de Belover en Gever van al het goede. Hierdoor kan een sterk geloof zich zelfs in de donkerste omstandigheden nog in de Heere verblijden. Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal, dat het werk van de olijfboom liegen zal, en de velden geen spijs voortbrengen; dat men de kudde uit de kooien afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallen wezen zal; zo zal ik nochtans in de HEERE van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in de God mijns heils, Habakuk 3:17-18. Hij kan zeggen:

*Mijn hart springt op van vreugd' in God;
Hij is mijn deel. O zalig lot!
Wie heeft op deze aarde
Een schat van groter waarde?
Ik leef gerust op 's Vaders Woord;
Niets is er dat mijn vreugde stoort.*

*Noch de avond, noch de morgen
 Ontrusten mij met zorgen.
 Mijn enige bekommernis
 Is, daar mijn hart vol boosheid is,
 Hoe dat ik met mijn leven
 Mijn Goël eer zal geven.*

Hoe wordt God daardoor toch verheerlijkt, dat men in al zijn omstandigheden en in alle wegen die men gaat, laat zien aan Hem genoeg te hebben en met Hem voldaan te zijn! Deze blijdschap is ook de sterkte van zijn ziel. Als ze haar drukkende last door het geloof op Christus mag leggen, kan ze de Heere vrijmoedig en blijmoedig dienen, zoals Josia tegen de Levieten zei in 2 Kronieken 35:3, en zoals de godzalige Lodenstein zingt:

*De vreugd baart deugd: de deugd weer vreugd,
 Het vrolijk hart maakt ons deugdig.
 Dit weet de Hemel, daarom wil
 Hij al zijn dienen vreugdig.*

Dit sterke geloof zorgt er ook voor dat men bekwaam gemaakt wordt God te verheerlijken, omdat het in staat is de verzoeken van zonde, duivel en wereld te weerstaan. Het geloof is het enige wapentuig; het is het schild dat in de geestelijke strijd gebruikt wordt om zich te verdedigen en aan te vallen. Hoe sterker het geloof is, hoe veel te meer het ook tegen de verzoeken kan ingaan en die kan overwinnen. Toen het geloof van David zó sterk was dat hij de woorden 'mijn God' in één enkel vers achtmaal durfde gebruiken, zoals in Psalm 18:3, toen kon hij ook in oprechtheid getuigen: Ik heb de wegen des HEEREN gehouden, en ben van mijn God niet goddeloos afgegaan. Maar ik was oprecht bij Hem, en ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid (Psalm 18:22, 24), wat voor kracht zijn inwonende zonde ook had in andere situaties. De apostel Petrus leert ons ook dat wij de duivel kunnen weerstaan, als wij vast zijn in het geloof, 1 Petrus 5:9. Dit sterke geloof beveiligde de gemeente van Pergamus, toen zij blootgesteld was aan de verzoeken van de satan, die zijn troon bij haar had, Openbaring 2:13. Het geloof overwint ook de wereld; hoe sterker het geloof is, hoe groter en absoluuter ook de overwinning zal zijn.

Dit geloof was het dat Mozes beschermde tegen de verlokken verzoeken in het huis van de dochter van de farao. Paulus leert ons immers in Hebreeën 11:24-26, dat hij door het geloof weigerde een zoon van farao's dochter genoemd te worden, en er liever voor koos met het volk van God kwalijk behandeld te worden dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben, omdat hij de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom achtte te zijn dan de schatten van Egypte, want hij zag op de vergelding des loons.

Dit geloof was het, dat de drie jongelingen doof maakte voor de bedreiging van Babels vorst. Zij zeiden: Zal het zo zijn, onze God, Die wij eren, is machtig ons te verlossen uit de oven van het brandende vuur, en Hij zal ons uit uw hand, o koning! verlossen, Daniël 3:17.

Het sterke geloof maakt ook bekwaam om God te verheerlijken, omdat het zuiverder, gewilliger en geschikter maakt in de dienst van God. Hoe sterker het geloof is, hoe zuiverder ook de heiligmaking zal zijn. Het zwakke geloof zal op zijn best min of meer een gunstige aanvaarding door God of meer vrijmoedigheid tot God beogen, maar het sterke geloof grondt heel zijn aanvaarding en al zijn vrijmoedigheid alleen op Christus. Het dient de Heere uit liefde en vervult de plichten uit dankbaarheid. De heiligmaking van een sterk gelovige is ook meer omvattend, want zoals het sterke geloof de zwaarste kruisen licht maakt, zo maakt het ook de moeilijkste plichten gemakkelijk.

Dit sterke geloof was er de oorzaak van dat Abraham ten volle bereid en gehoorzaam was aan dat ontzaglijk moeilijke bevel om volk en familie te verlaten en naar een onbekend gebied weg te trekken. Paulus leert ons immers, dat hij dit deed door het geloof, Hebr. 11:8. Dit geloof dwong dezelfde aartsvader tot gehoorzaamheid aan die opdracht waartegen alles zich scheen te moeten verzetten, ik bedoel de offerande van zijn geliefde Izak. Ook dit deed hij door het geloof, Hebr. 11:17-19. Dit geloof maakt ook bekwaam tot de beoefening ervan; het is als olie in de raderen van de gehoorzaamheid: hoe meer van deze olie, hoe beter en gemakkelijker die raderen lopen. Het geloof is de belangrijkste genade, waaruit elke andere genade, die van de hoop, de liefde, de nederigheid, opgroeien. Hoe sterker daarom het geloof is, hoe méér ook deze vormen van genade toenemen.

Wat gezegd is zal genoeg zijn om aan te tonen dat het sterke geloof méér dan het zwakke God erkent in Zijn deugden en ons bekwaam maakt Hem te loven. Daarom geeft het sterke geloof aan God de meeste eer. Ik zou er nog wel meer over kunnen zeggen, maar ik wil liever met een woord van toepassing besluiten.

Toepassing

Onbekeerde mensen, hoewel de waarheid waarover ik sprak, niet direct tot u gericht was, moet ik toch een kort woord tot u spreken.

Denk toch niet dat uw lichtvaardig geloof een sterk geloof is. Werkelijk, het rust niet op een goede grond; het heeft ook niet de juiste vruchten en uitwerking. Dit heb ik u hiervóór aange-
wezen, toen ik voor de eerste keer over deze woorden tot u sprak.

Denk ook niet dat de ontwaking van uw geweten of het algemene werk van de Geest door verschillende preken, dat u nu en dan verontrust of neerslachtig maakt, een zwak geloof is, zoals sommige verblinde mensen denken. Juist dáármee moet uw geloof beginnen, namelijk dat u werkelijk gelooft buiten God en Christus te zijn. U bent ongelukkig, als u het geloof blijft missen. Die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden, Markus 16:16. Rust daarom niet voordat u het geloof bezit. Jezus heeft de Geest van het geloof verworven. Hij bezit Die en heeft Die beloofd aan de wereld.

Voor u gelovigen, voor u allen – zowel klein als groot, zowel zwak als sterk –, voor u allen is deze prediking bedoeld. Daarom zal ik ook ieder van deze twee onderscheiden gelovigen afzonderlijk aanspreken.

Welnu, kleingelovigen – en onder u betrek ik allen bij wie maar het kleinste vonkje van genade aanwezig is, hoewel u het zelf niet ziet of voor genade durft houden. Sluit u niet uit door te denken, dat u niet bij die personen hoort. Als u geluisterd hebt naar de verklaring van de tekst, zult u uw naam wel gehoord hebben. Ja, u zult dan ook wel bemerkt hebben, dat er ondanks uw wantrouwend verdenken en ongelovig redeneren toch bewijzen van genade bespeurd worden. Ik veronderstel daarom dat u zichzelf niet zult uitsluiten, maar wilt luisteren naar wat ik u zal voorhouden, opdat u bemoedigd, opgewekt en geleid mag worden. De Heere geve dat het tot zegen zal zijn voor uw ziel! Mag ik niet tot uw bemoediging spreken? De Bijbel geeft mij daartoe op verschillende plaatsen het recht. De ontfermende Leidsman laat overal zien dat Hij Zijn hand tot de kleinen wil wenden en voor hen in het bijzonder zorg draagt. Als wij daarom de goedkeuring over onze behandeling van zielen willen ontvangen, moeten wij Zijn voorbeeld volgen.

Welnu, u moet allereerst tot uw bemoediging en opbeuring beseffen dat uw kleine en zwakke geloof tóch een waar en oprecht geloof is. Dit heb ik hiervóór aangetoond en dat herhaal ik daarom niet. Weet dat het zwakke geloof u evenals het sterke geloof een betrekking op Christus geeft en deel aan Hem doet hebben. Het is immers niet de grootte maar wel de echtheid van het geloof, dat met Christus verenigt. Hieruit volgt dat er voor u evenmin verdoemenis is

als voor de geloofsheld. De mantel van de gezegende Hogepriester is zó lang, dat die ook de voeten, dat is de geringste, de minste, de kleinste van Zijn gelovigen bedekt. U hebt evenals de sterkste in het geloof een betrekking op God als uw hemelse Vader. Het kleinste kind in een huisgezin staat immers in dezelfde verhouding tot zijn ouders als de volwassen zoon. Het kan nog niet spreken, het kan nog geen ‘vader’ zeggen, maar dit komt alleen maar door zijn onvermogen vanwege zijn prille jeugd; het heeft er echter wel recht op. Zo is het nu ook met u. Het ‘Abba, Vader’ uitspreken is voor u bijna onmogelijk vanwege uw zwakte en uw kleine geloof, maar u hebt er toch niet minder recht op dan de verst gevorderde. Weet dat Jezus’ ontfermend liefdesoog bijzonder op u gericht is: Hij zal de lammeren in Zijn armen vergaderen, Hij wil ze in Zijn schoot dragen. Het gebrokene wil Hij verbinden, het zwakke sterken. U hebt dus te doen met een medelijdende Ontfermer, Die het gekrookte riet niet zal verbreken, en de rokende vlaswiek niet zal uitblussen.

*Gods onbegrensde gunst verbreekt geen wank'lend riet,
Zij blust geen vlaswiek uit, die zij slechts smeulen ziet.
Eén vonkje van genâ, door Pinksterwind gedreven,
Kan ras een held're gloed tot eer der Godheid geven.*

Wees er ook ten volle van verzekerd, dat God het goede werk dat Hij in u begon, zal voortzetten en voltooiën. Jezus zal als een nieuwe Boaz niet rusten vóórdát Hij de zaak ten einde gebracht heeft. Uw weg zal daarom zijn als een schijnend licht, dat voortgaat en licht geeft tot de volle middag. Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is. Hij laat niet varen de werken van Zijn handen. Als u geplant bent, zal het u ook gegeven worden te groeien in Gods voorhoven. Laten deze zaken dan ook tot uw bemoediging zijn.

Ik heb dit alles overigens niet gezegd om u in uw zwakke geloof te laten rusten, maar alléén om u op te beuren, opdat u bij het zien van uw kleine geloof niet moedeloos bij de pakken gaat neerzitten. Trouwens, als uw zwakke geloof écht is, kunt en zult u zich niet tevreden stellen met zo'n klein geloof. U moet en zult dan ook staan naar vermeerdering en groei van uw geloof.

Dit is het waartoe ik u in de tweede plaats probeer op te wekken. Welnu, met een enkel woord moet ik u dan in herinnering brengen wat ik in de uitleg van de tekst heb aangetoond, namelijk dat de voordelen van een sterk geloof groot en vele zijn bóven die van een zwak geloof. Wel, moet dit u niet aansporen? Zou u niet graag méér tot eer van God willen leven? Zou u niet méér bestand willen zijn tegen de verzoeking en méér in staat Hem te dienen? Maar dat komt voort uit een stérk geloof! Hoe moet dit u dan aansporen om naar vermeerdering van uw geloof te staan!

Wat leidt u in uw omstandigheden toch een treurend leven! U gaat daar maar als een naamloze en weet niet bij welke mensen u zich rekenen moet. Bij wereldse mensen kunt u uw plezier niet meer vinden, en u durft zich – behalve als alles bij u overhoop ligt – daaronder toch niet te rekenen. Daarvoor is er teveel met u gebeurd. Maar u kunt zo weinig verblijd zijn met de blijdschap van Gods volk; u durft dat ook niet, evenmin als u zich durft te beroemen met hun erfdeel. De ijdele blijdschap van de wereld moet en wilt u missen omdat die zondig is, en de geestelijke blijdschap moet u missen omdat uw geloof te zwak is. Uw toestand is daarom heel treurig! Maar als uw geloof sterker is geworden en u daaruit mag leven en werken, zult u de blijdschap van het geloof ontvangen en uw weg evenals de kamerling met blijdschap gaan. Wat leeft u toch een bevreesd leven, in moeilijke posities, wegen en situaties! U kunt u niet sterken in de Heere uw God, omdat uw geloof te zwak is. Als u aan dood en eeuwigheid denkt, vervult u dat met schrik en vrees, zodat u met vrees voor de dood aan de dienstbaarheid onderworpen bent, Hebréeën 2:15. Wat is uw leven toch een angstvallig leven! Terwijl u, als

uw geloof sterker was, in alle omstandigheden van dit moeitevolle leven aan God genoeg zou hebben en verzekerd zijn, dat alle dingen voor u meewerken ten goede. U zou zelfs zegepraalend juichen dat u geen kwaad te vrezen had, al ging u ook in het dal van de schaduw des doods, omdat de Heere, uw Herder, bij u zal zijn en u met Zijn stok en staf vertroosten zal. U zou dood en hel vrijmoedig durven uitdagen en zeggen: Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning? (1 Korinthe 15:55). Wat een aangename verandering zou dit in uw bestaan teweegbrengen! Wat zou dat uw weeklagen in reien veranderen! Wat zou u vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest ontvangen! (Jesaja 62:3). Wat zou het een bijzonder aangename verandering geven ten aanzien van uw geestelijke werkzaamheden in het verborgene en in uw toegang tot God? In plaats dat u – zoals nu – verlegen en schoorvoetend nadert, en uw verzoeken nauwelijks durft uitspreken, zou u dan met een kinderlijke vrijmoedigheid en ootmoed uw noden uitstorten in de schoot van uw Vader. O, dat vertrouwelijk omgaan met God in het verborgene, zoals een kind met zijn vader en zoals een vriend met zijn vriend. Daarin is de zaligheid gelegen, daarin worden ongekende zoetheden gesmaakt; dat is het verborgen manna, dat alles overtreft. Verlangen uw nieren al in uw schoot om dit te mogen ondervinden? Nu, dit alles zou u op uw geloof ontvangen, als u door vrijmoedigheid gesterkt met een waarachtig hart toeging in de volle verzekerdheid van het geloof.

Welnu, deze versterking van het geloof is mogelijk en verkrijgbaar. Elke sterkgelovige is er een sprekend bewijs van. De beloften van God bevestigen dit, want er staat toch: Het kranke zal Ik sterken, Ezechiël 34:16. Die heeft, die zal gegeven worden, en hij zal overvloed hebben, Mattheüs 25:29. Die de HEERE verwachten, zullen de kracht vernieuwen, Jesaja 40:31. Zie en pleit op deze en dergelijke beloften. Jezus, de volkomen Zaligmaker, is niet alleen de overste Leidsman, maar ook de Voleinder van het geloof. Wel, moet dit u dan niet opwekken om te staan naar groei en vermeerdering van het geloof?

Het is ook een krachtig bevel: Maar wast op in de genade en kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus, 2 Petrus 3:18. Het doel van Gods instellingen, de bediening van het Woord en de sacramenten, is toch dat uw geloof zou gesterkt worden! Wat moet u daarom ernstig toezien, dat u die genade niet tevergeefs zult ontvangen! Op zo'n vruchtbare grond geplant... zou u dan niet moeten groeien? Maar waarom probeer ik u door allerlei argumenten op te wekken? Het is immers uw eigen begeerte dat uw geloof versterkt en vermeerderd zal worden? U zult daarom al verlangen naar het onderwijs in mijn derde stuk.

Want in de derde plaats wil ik mij richten tot hen die uitzien naar enige leiding hoe u uw geloof zult kunnen versterken.

Daarvoor moet u zich wachten voor alles wat een beletsel en hinderpaal is voor het toenemen van het geloof, zoals het steeds en alleen maar zien naar uw gebrek en ellende. Niet dat u daar niet op moet letten, integendeel! Hoe dieper inzicht u hebt in uw ellende, hoe zwaarder het besef daarvan drukt; en dat is een groot voorrecht. Maar u moet daarbij niet blijven staan. U moet uw oog ook vestigen op de volheid van Christus. Als dit bij u leeft, zal het zien van zonde en eigen verdoemelijkheid u des te meer uitdrijven.

U moet ook meer afzien van al uw redeneringen en eigen opvattingen, want deze zijn heel hinderlijk voor het geloof. Het zou goed zijn als u uw wijsheid eens verloor en afzag van al uw regels en bepalingen, om het Koninkrijk der hemelen te mogen ontvangen als een kind. Dan u zou meer vooruitgaan!

Uw verlangen naar, uw heimelijk steunen en rusten op gevoelige genade en opgewektheid van het hart, vormen eveneens een grote hinderpaal voor de versterking van uw geloof. Zolang u opgewekt van hart, zachtmoedig en levendig van gemoed mag zijn, zolang houdt u moed. Maar zodra dat ophoudt, ligt u weer op de grond. Zolang u in deze toestand blijft, zult u echter niet vooruitgaan.

Wacht u er ook voor om God paal en perk te stellen, want daar is uw ongeloof maar al te zeer toe geneigd. Hoe gemakkelijk doet u dat: u wilt eerst zó en zó gesteld zijn, dit en dat wilt u eerst hebben vóór u naar uw mening zult en kunt geloven. Maar zeg liever: eer u *wilt* geloven. Dit is heel verkeerd; u zult daarvan af moeten, als u wilt toenemen in het geloof.

Nu moeten deze beletselen niet alleen weggenomen worden, maar u moet ook alles in het werk stellen om u ijverig te zetten onder de bediening van het Woord en de sacramenten. Het Woord is niet alleen een middel tot werking, maar ook tot versterking van het geloof. Petrus noemt het de redelijke en onvervalste melk, waardoor men moet opwassen, 1 Petrus 2:2. Werkelijk, iedere belofte in het Evangelie is bij wijze van spreken een schotel met voedsel, en alle samen vormen ze een koninklijke maaltijd, waardoor het geloof als met smeer en vetigheid verzadigd wordt, Psalm 63:6. Als ze op de juiste wijze worden gebruikt, zullen de gelovigen toenemen als mestkalveren, Maleachi 4:2. Vooral de sacramenten dienen tot bevordering en versterking van het geloof. In de sacramenten worden de beloofde goederen voorgesteld onder zinnebeeldige en zichtbare tekenen, opdat wij een des te duidelijker begrip zullen hebben van de beloften. Dan wordt ook het toestemmen daarvan zoveel krachtiger. Ook worden de beloften ons met meer kracht op het hart gebonden door deze zegels van het Verbond. Hoe vaster wij de belofte op het oog hebben, hoe vrijmoediger wij daarop zullen vertrouwen. Hoe verkeerd handelen daarom vele zwakke en twijfelmoedige gelovigen als zij zich van de bediening van het sacrament onthouden, terwijl het juist voor hen zo nodig is om toe te treden.

U moet ook proberen uw ongeloof te herkennen en dat als uw vijand te beschouwen. Vernebert u daarover als uw schuld, en waak daartegen als een zonde waarvoor u heel vatbaar bent. Laten al uw wapens tegen die grote vijand gericht zijn.

Sta bovendien naar een zuiver begrip van de werkelijke fundamenten van het geloof, zoals die in het Evangelie worden voorgesteld. Het wanbegrip hierover belemmert het geloof op een ernstige wijze, terwijl een helder begrip van het Evangelie en hoe de beloften tot ons als zondaren komen, veel bijdraagt tot de versterking van het geloof.

Breng uw geloof toch ook in praktijk. Al is uw geloofshand lam, al moet u schreiend roepen: 'Ik geloof, kom mijn ongelovigheid te hulp!' tracht toch uzelf tot de praktijk van het geloof te brengen. U moet het zó zien: het geloof wordt niet door oefening verkregen, zoals we ons andere zaken door oefening eigen maken, want het geloof wordt ogenblikkelijk en op bovennatuurlijke wijze ingestort. Maar het toenemen en de kracht ervan wordt wél door geloofsoefening verkregen. Hoe méér men het geloof in de praktijk brengt, hoe sterker het daardoor zal worden.

Span u er toch vooral voor in een gelovig gebruik te maken van de volle Christus. Hij is immers de Voleinder van het geloof. Al uw licht, al de kracht van uw geloof is in Hem. Uit Zijn volheid moet u ook de genade van het geloof ontvangen.

Ten slotte: maak veel gebruik van de geestelijke ervaringen die u hebt, en dan niet als grond maar als aanmoediging. Immers, kunt u ontkennen dat de Heere bij aanvang Zijn hand aan u gelegd heeft? Durft u dat? Hoe vele keren hebt u ervaren dat u genade had! Laat dit voor u een aanmoediging zijn om op de Heere te blijven hopen en er beslist op te vertrouwen, dat Hij Die het goede werk in u begonnen is, dat ook zal voleinden.

Als dit onderwijs intussen enige vrucht en kracht heeft, zal de Geest als de Geest van het geloof hierin en hiermee moeten samengaan. Hij is het Die het licht en de sterkte van het geloof kan, en moet, en wil, en zal schenken. Hij moge uw geloof dan ook vermeerderen!

En u, die meer gesterkt in het geloof uw weg mag gaan, wat is het voorrecht groot dat de Heere in Zijn goedheid u het licht en de kracht van het geloof schenkt.

Wat was er veel nodig om u het goede leven van het geloof te leren! Wat hield ook u lang vast aan het bevindelike en gevoelige leven! En door welk een duisternis en moedeloosheid werd

u omringd, toen de Heere u daarvan wilde afbrengen! Maar de Heere hielp u, en leerde u gaan zoals Hij het Efraïm leerde. Wat hebt u voor Zijn leiding – achteraf bezien – de wijsheid en goedheid van uw Vader moeten danken en erkennen!

Nu dan, de Heere wacht ook nu op u bóven anderen! Toon daarom in alles uw geloof, en laat dat openbaar komen in de praktijk van uw leven! Denk steeds aan uw afhankelijke bestaan. Uw geloof, hoe sterk het ook nú mag zijn, is alleen maar sterk, zolang de Heere u met Zijn licht vóórgaat en daadwerkelijk met kracht in uw hart komt. Dat ondervindt u immers elk ogenblik. Tracht daarom te leven uit een afhankelijk geloof in Jezus' volheid. Hij bezit immers ook een volheid van geloofsleven voor u!

Tracht ook meer en meer vordering te maken in de ware kennis van het Evangelie, en zie gelovig op de belofte: Dan zullen wij kennen, wij zullen vervolgen, om de HEERE te kennen, Hosea 6:3.

Ten slotte, wacht u voor alles wat hinderlijk kan zijn voor het leven uit het geloof. De genade van het geloof is teer; het kan door het minste en geringste worden gestremd. Probeer daarom op uw hoede te zijn voor de ongelovige overdenkingen van uw wettische hart, en voor de aanvallen van de vorst van de hel, die vooral tegen uw geloof gericht zijn. Luister niet naar de redeneringen van deze of gene wettische mensen. Het Woord, het onbedrieglijke Woord van God, moet uw enige regel zijn. Zeg dan maar veel:

*Getrouwe Heilvorst! ai! versterk,
 Voltrek in ons 't genadewerk!
 Gij hebt het door Uw Geest begonnen.
 Verlevendig ons zwak geloof,
 Dan zal de satan nooit een roof
 In onze zielen vinden kunnen.
 Gij hebt onz' rechterhand gevat,
 Gij brengt ons in de hemelstad,
 Waarop wij hier gelovig wachten;
 Waar men niet door 't geloof meer leeft,
 Maar eeuwig het aanschouwen heeft;
 Wij wachten van U licht en krachten.*

AMEN